

Hvad er Ophavsret og Licensering?

Rettigheder og Licenser

Drescher Ferdinand Rijna

Erhvervsakademi Dania

MMD 1. Semester: Multimediedesigner

Morten Kluw Wøldike Schmith

1 semester Opgave om Rettigheder og Licenser

Dato for aflevering: 03-11-2020

Antal anslag:

Hvad er Ophavsret og Licensering?

Persondataloven

Persondataloven også kaldt Databeskyttelsesloven er en lov lavet af EU parlamentet tilbage i 2016. Dens formål er at beskytte folk ved at supplere bestemmelser om beskyttelse af folks personlige oplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (Lov nr 502 af 23/05/2018, databeskyttelsesloven, afsnit 1, paragraf 1).

Under denne lov er der mange forskellige forpligtelser og rettigheder man har i visse omstændigheder. Hvis man kigger på hvornår man kan behandle personlige oplysninger, så er der krav der skal opfyldes som:

- **Samtykke:** Så at den/de givende personer som oplysninger omhandler, har givet lov til at man kan behandle deres data. Der er eventuelt også omstændigheder der gør sådan at man kan behandle data uden samtykke (Hvad er dine forpligtelser).
- **Formålsbegrænsning:** Det vil sige at man skal udtrykke et klart mål med behandlingen af data og derfor kun bruge data der er relevant til det formål (Hvad er dine forpligtelser).
- **Dataminimering:** Man må kun opbevare det data som er nødvendigt til at udfører sit formål (Hvad er dine forpligtelser).
- **Rigtighed:** Dataet man opbevare skal kunne opdateres så det er aktuelt og det skal kunne berettiges eller slettes (Hvad er dine forpligtelser).
- **Opbevaringsbegrænsning:** Når det ikke længere er nødvendigt at anvende det data man opbevarer, skal det anonymiseres eller slettes (Hvad er dine forpligtelser).
- **Integritet og fortrolighed:** Man må ikke udveksle sit data med uvedkommende, lade data gå tabt eller blive beskadiget.

Der er særlige områder hvor disse regler ikke er brugt, så som når det er politiet eller myndighederne som bruger disse data. Eller når dataet bliver brugt til et samfundsomfattende formål. Derudover bruges lovene ikke på massemediernes informationsdatabaser (Hvad er dine forpligtelser).

Udover forpligtelser er der og en række rettigheder som den private har vedrørende deres personlige oplysninger. Disse rettigheder er:

- **Ret til indsigt:** Du kan kigge på hvilke oplysninger den dataansvarlige behandler om dig, og hvordan de behandler det (Hvad er dine rettigheder?).
- **Ret til berigtigelse:** Hvis der er oplysninger der er forkerte, kan du få dem rettet (Hvad er dine rettigheder?).
- **Ret til sletning:** Du har lov til at få oplysninger slettet, hvis en række betingelser er opfyldt (Hvad er dine rettigheder?).
- **Ret til begrænsning af behandling:** Du kan begrænse behandling af dine personlige oplysninger, hvis en række betingelser er opfyldt (Hvad er dine rettigheder?).
- **Ret til dataportabilitet:** Du kan i visse bede om at modtage dine personlige oplysninger eller anmode om at de bliver overført til en anden dataansvarlig (Hvad er dine rettigheder?).
- **Ret til ikke at være genstand for en automatisk afgørelse:** Du kan vælge at data om dig ikke skal blive behandlet eller indgå i en afgørelse når det er automatisk, altså uden en fysisk person der behandler det (Hvad er dine rettigheder?).

GDPR

GDPR er Databeskyttelsesforordningen/Persondataforordningen. GDPR står for General Data Protection Regulation, som var lavet af EU. Den har siden 2018 gældt for alle virksomheder (De nye GDPR-regler forklaret).

GDPR er en ordning som har en masse regler, og er et af de største krav til en virksomheds dokumentation og beskyttelse af data. Nogle af disse regler som er set som meget vigtige at overholde for virksomhederne er (De nye GDPR-regler forklaret):

- Der er krav om at virksomhederne giver en kortlægning af hvordan processen af behandlingen af data forgår og hvad denne proces indebærer (De nye GDPR-regler forklaret).
- Der skal være dokumentation for at principperne for god databehandling efterleves (De nye GDPR-regler forklaret).
- Der skal dokumenteres at virksomheden har indført passende teknologi og organisering til opbevaringen af deres data (De nye GDPR-regler forklaret).
- Oplyse kunder og ansatte om hvordan deres data behandles (De nye GDPR-regler forklaret).

- Virksomheder skal bevise at de efterlever lovgivningen, for eksempel ved at anvende samtykke, databehandler osv. (De nye GDPR-regler forklaret).
- Man skal vurdere hvilken risiko behandlingen af personoplysninger har for at gå tabt, udvekslet til uvedkommende osv. (De nye GDPR-regler forklaret).
- Virksomheder skal efterleve deres kunders og ansattes rettigheder (De nye GDPR-regler forklaret).

Der mange flere regler indenfor denne ordning.

Virksomheder er omfattet GDPR når de:

- Har medarbejdere, fordi man normalt ville behandle deres personlige oplysninger fx til lønudbetaling (De nye GDPR-regler forklaret).
- Har kunder der er privatpersoner, da man normalt vil behandle deres oplysninger til ting som levering eller betaling (De nye GDPR-regler forklaret).
- Har en hjemmeside, hvor de tracker de besøgendes adfærd på siden eller kommunikere med dem via for eksempel e-mail, for så behandler man også personlige oplysninger (De nye GDPR-regler forklaret).

Så man kan godt sige at alle virksomheder er omfattet af GDPR (De nye GDPR-regler forklaret).

Immaterielle rettigheder

Immaterielle rettigheder er en betegnelse og en lov der omhandler beskyttelsen af en intellektuel frembringelse, som er ting som kunst, billeder, musik, videoer, forretningskendetegn osv. Der mange forskellige love indenfor dette område, der er ophavsretsloven, brugsmodelloven, designloven og varemærkeloven (Immaterielle rettigheder).

- Patentloven beskytter opfindelser (Immaterielle rettigheder).
- Brugsmodelloven beskytter tekniske produkter (Immaterielle rettigheder).
- Varemærkeloven beskytter forretningskendetegn (Immaterielle rettigheder).
- Designloven beskytter udseende af et industrielt produkt (Immaterielle rettigheder).
- Ophavsretsloven beskytter kunstneriske og litterære værker (Immaterielle rettigheder).

Virksomheder som er ved at udvikle et nyt produkt, opfindelse eller design har rigtig godt af at få immaterielbeskyttelse. For så sikre man at der ikke er andre som ender med at kopier ens produkt og derfor gør det til sin ejendom (Immaterielret).

Ophavsret

Ophavsret, som også er kendt som copyright er til formål for at beskytte værker fra ulovligt brug og kopiering. Altså at en person eller virksomhed kan kræve monopol på deres værk og kun ved deres samtykke kan andre bruge det (Ophavsret).

Man kan som multimediedesigner møde begrebet copyright mange steder. Når man skal designe et logo til en virksomhed, er den så unik eller en kopi af et andet firmas mærke? Når man laver en reklame video til for eksempel youtube eller instagram, er musikken royalty free eller er det copyrighted? Er et klip du putter ind fra et andet sted som er copyrighted og derfor ikke må bruges? Når man laver et website, er designet en kopi fra et andet sted? Billeder du har taget? Grafikker du har brugt? Eller ens domænenavn, er det en kopi af et andet domænenavn?

Så der er mange steder hvor ophavsret/copyright spiller en stor rolle for en multimediedesigner.

Skal man altid spørg om lov?

I næsten alle tilfælde ville svaret være, ja, du skal spørge om lov. Der er nogle omstændigheder hvor man ikke behøver tilladelse som hvis ophavsmanden selv har udtrykket at alle kan bruge værket i visse omstændigheder, så for eksempel så kan ophavsmanden sige at alle kan bruge en specifik del af deres værk (Johnsen, Anders Sevel Er min ide beskyttet af ophavsretten? Udgivet 23.01.2017). Det kan også være at et værk er copyright-free altså der er ikke blevet lavet ophavsret på værket, men det kan nogle gange være besværligt at finde ud af om et værk faktisk er (copyright-free, hvis det ikke er på en website der specifikt arbejder med royalty free musik Johnsen, Anders Sevel Er min ide beskyttet af ophavsretten? Udgivet 23.01.2017). Så ja man skal med god vilje altid spørg om lov før man bruger en andens værk, det gælder også sociale medier med ting som video, musik, litteratur osv. For at undgå risikoen for overtrædelse af loven.

Linking af værker på sociale medier

Linking på sociale medier er noget som kan gøres på to måder, man kan give et direkte link til videoen eller billedet der er tale om eller bruge et embedded link som gør at videoen eller billedet kommer op på siden du linker det på. Det er tilladt at linke til videoer man i første omgang ikke kunne få lov til at bruge i sit eget værk (Johnsen, Anders Sevel Er min ide beskyttet af ophavsretten? Udgivet 23.01.2017). Embedded linking er også tilladt på sociale medier da twitter, instagram, facebook og youtube alle giver den mulighed og værkerne er gjort offentlige for alle. Dog skal man stadig tage nogle forbehold fordi hvis man linker en video eller et billede som ikke overholder ophavsretten, så er du også ramt og overtræder derfor loven (Johnsen, Anders Sevel Er min ide beskyttet af ophavsretten? Udgivet 23.01.2017). Så man skal være sikker på at den sjove kattevideo man finder på youtube faktisk overholder ophavsretten før man begynder at linke det (Johnsen, Anders Sevel Er min ide beskyttet af ophavsretten? Udgivet 23.01.2017).

Explicit samtykke eller stiltiende samtykke

Når det kommer til samtykke, kan man diskutere mellem explicit samtykke altså at man direkte har givet udtryk for samtykket eller stiltiende samtykke at man indirekte forventer at man forstår samtykket uden rigtig at sige det.

Ifølge EU så er der visse kriterier der skal opfyldes før samtykken kan være acceptabel (When is consent valid?):

- Det skal være givet frivilligt (When is consent valid?)
- Det skal være informerende (When is consent valid?)
- Der skal være givet et specifikt formål (When is consent valid?)
- Alle grunde til processen skal siges klart (When is consent valid?)
- Det skal være explicit (When is consent valid?)
- Det bruger simpelt og konkret sprog (When is consent valid?)
- Det er mulighed for at fortryde samtykket (When is consent valid?)

Så det betyder at man ikke kan bruge stiltiende samtykke på sociale medier ifølge loven.

Det er også sagt af datatilsynet at det er et krav at ens samtykke indeholder en klar beskrivelse af formålet med brugen af data eller et værk, og derfor kan det ikke være stiltiende (Datatilsynet, Samtykke, september 2019, side 5).

Hvad er et varemærke?

Et varemærke er det der kendetegner en virksomhed, som folk kender en for. Det kan være et logo, et firmanavn, et slogan, produktnavn eller domæne (Registreret varemærker ®).

Hvis man ser ®-symbolet på noget så siger det at der blevet gjort ejerskab af en vare eller service og at det er eksklusivt for ejeren eller sælgeren til at benytte mærket (Registreret varemærker ®).

Kan en ide beskyttes af ophavsretten?

Det indgår ikke at en ide kan beskyttes af ophavsretten. Det er kun det som er skabt der kan beskyttes af ophavsretten (Johnsen, Anders Sevel Er min ide beskyttet af ophavsretten? Udgivet 23.01.2017). Så man skal enten have udviklet sin ide så man har noget fysisk at vise, eller lave en pitch som er meget detaljeret og fyldestgørende, så kan en ide godt accepteres for registrering (Johnsen, Anders Sevel Er min ide beskyttet af ophavsretten? Udgivet 23.01.2017).

Skal en ophavsret registreres?

Det er ikke sagt at man skal registreres for at få en ophavsret, det sker automatisk når produktet er skabt (Registrering af ophavsret). Dog er det en god ide at registrere sig for at undgå risikoen for at konkurrenter kopier ens produkt. Så er man sikker (Registrering af ophavsret).

Hvem har ophavsretten til et stykke software?

Det er ikke helt konkret sagt hvem ophavsmanden er på et software. Dog da et software ses som et litterært værk, vil det sige at dem som får copyright/ophavsret beskyttelse er de egentlige program udviklere som har sat standarden for siden (Schmidt, Per Håkon, Retsbeskyttelse af Edb-programmer, side 20). Så dem som ikke har skrevet så langt kode, standardrutiner og kendte håndværk giver ingen rettigheder (Schmidt, Per Håkon, Retsbeskyttelse af Edb-programmer, side 20).

Er domæne ”warehousing” forbudt?

Det er ulovligt at købe et domænenavn med den hensigt at videresælge det for profit.

Det er sagt at domænenavne der ender med .dk administration skal være non-profit og i sikker og stabil drift samt tilgodese et princip om ligebehandling (Lov om internetdomæner).

Hvad betyder open source?

Open source er ligesom free software, som er et software som er fritilgængeligt for alle og det kan ændres på som man ønsker (Umbraco, Open source - hvad er det? Udgivet: 30.05.2009).

Open source har så den forskel at det er forretningsorienteret det er kun virksomheder som bruger det. Normalt ville virksomheder låse deres kildekode for at andre konkurrenter ikke stjal dem (Umbraco, Open source - hvad er det? Udgivet: 30.05.2009). Open source gør at man kan gøre det frit tilgængeligt under forskellige licenstyper som sætter rammerne for hvordan andre virksomheder må bruge deres kildekode og gøre at det er ulovligt at videresælge (Snedker, Steven, Hvad hulen er Open Source? Udgivet: 9.11.2003). Det er også en nem og uproblematisk måde hvorpå man så kan arbejde med andre programører og virksomheder om at udvikle noget software uden de faktisk behøver at mødes (Snedker, Steven, Hvad hulen er Open Source? Udgivet: 9.11.2003).

Hvad er licensaftaler?

En licensaftale er en aftale mellem to parter, hvor en part giver den anden tilladelse til brug af sit værk, nærmest ligesom en ophavsret, her er det bare mere forretningsorienteret (Licensaftale - en mulighed når du ejer en immateriel rettighed), (Hvad er en licensaftale?). Licensen kræver også en betaling til en vis pris, og bruges tit til at styrke et firmas salg og produktion ved at arbejde med en samarbejdspartner (Licensaftale - en mulighed når du ejer en immateriel rettighed).

jQuery

jQuery som er et Open Source Javascript framework er udgivet under et MIT-licens, som står for Massachusetts Institute of Technology, som er en free software licens der giver meget få begrænsninger med henhold til genbrug og redigering, så den kan kombineres med mange forskellige licenser (MIT-license).

Restriktioner i deres MIT-licens:

- Man kan ikke stille forfatteren til ansvar. Det er udgivet som det er (MIT-license).
- Man skal inkludere copyright kreditering (MIT-license)
- Man skal inkludere en kopi af licensen på sine værker (MIT-license)

Friheder i deres MIT-licens:

- Du må bruge det kommercielt (MIT-license)
- Du redigerer i det som du vil (MIT-license)
- Du må udveksle koden med andre (MIT-license)
- Du må gerne kombinere det med din egen mere strenge licens (MIT-license)
- Du må gerne bruge det til private værker (MIT-license)

Der er også andre frameworks der arbejder med samme licens type. Herunder er Bootstrap en af dem som bruger en MIT-licens til der front end framework (Bootstrap, LICENSE).

Creative commons

Creative commons er en nonprofitorganisation hvis mål er at hjælpe andre med at overkomme forhindringer når det kommer til love om deling af værker (About CC License). Creative Commons licenser giver virksomheder og folk som har lavet værker værktøjer og licenser som giver dem en fri, simpel og standardiseret måde at give copyright tilladelser. Så der er mulighed for andre at bruge eller kopier deres værker under gode omstændigheder (Hvad er Creative Commons?).

De forskellige licenstyper

Navngivelse (by)

Denne licens giver tilladelse til at andre kan dille ens værk og bearbejde det, så for eksempel remixe det (Hvad er Creative Commons?). Det gælder også under kommercielle forhold, så længe man krediterer vedkommende som har skabt det originale værk. Denne licens er den mindst restriktive (Hvad er Creative Commons?).

Del på samme vilkår (ShareAlike) (By-sa)

Denne licens giver tilladelse til at andre kan bearbejde dit værk, så de kan ændre og tilpasse værket til deres behov, også i kommercielle tilfælde, så længe man krediterer

den originale forfatter (Hvad er Creative Commons?). Derudover hvis man ændrer på værket til sit eget skal man putte samme licens på sit eget tilpasset værk. Denne licens mener meget om open source-software licenser (Hvad er Creative Commons?).

Navngivelse - ingen bearbejdelser (by-nd)

Denne licens giver tilladelse til spredning af værket til offentligheden, både kommercielt og ikke-kommercielt, så længe man ikke ændre på værket når man distribuerer det, og der skal samtidigt indgå kreditering (Hvad er Creative Commons?).

Navngivelse - Ikke-Kommerciel (By-nc)

Denne licens giver tilladelse til at andre kan bearbejde ens værk, men med ikke-kommercielt sigte. De nye værker skal kreditere en selv og ikke have nogen form for kommercielt-sigte, men behøver ikke blive licenseret (Hvad er Creative Commons?).

Navngivelse - Ikke-kommerciel - Del på samme vilkår (ShareAlike) (by-nc-sa)

Denne licens giver tilladelse til at bearbejde og ændre på ens værk og dele det så længe det er med ikke-kommercielt sigte og med kreditering, samtidigt med at det licenseres under samme vilkår (Hvad er Creative Commons?).

Man kan også dele det som det er eller dele oversættelser af værket, så længe det er ikke-kommercielt og det bliver licenseret under samme vilkår (Hvad er Creative Commons?).

Navngivelse - Ikke-kommerciel - Ingen Bearbejdede Værker (by-nc-nd)

Denne licens er den mest restriktive af de seks. Den tillader kunne spredning af værket til offentlighed. Det er gratis at dele den og man skal bare kreditere kreatøren og linke tilbage til dem. De kan dog ikke ændre på værket på nogen måde eller anvende dem kommercielt (Hvad er Creative Commons?).

Eksempler på sider med Creative Commons

By

<https://plos.org/publications>

BY-sa licens

<https://www.openbuildinginstitute.org/license/>

By-nc

<https://www.flickr.com/photos/mikelpierre/>

BY-nd

[https://500px.com/photo/156643821/The-first-step-towards-getting-somewhere-is-to-decide-that-youre-not-staying-where-you-are-by-Oscar-
Nilsson/?ctx_page=1&from=search&ctx_type=photos](https://500px.com/photo/156643821/The-first-step-towards-getting-somewhere-is-to-decide-that-youre-not-staying-where-you-are-by-Oscar-
Nilsson/?ctx_page=1&from=search&ctx_type=photos)

By-nc-sa

<https://archive.org/details/GetCreative>

By-nc-nd

https://www.flickr.com/photos/_sk/3643658623/

Litteraturliste

About cc licenses, Hentet fra:

<https://creativecommons.org/about/cclicenses/>

Bootstrap, LICENSE, Hentet fra:

<https://github.com/twbs/bootstrap/blob/main/LICENSE>

Creative commons, hentet fra:

<https://creativecommons.org/>

Datatilsynet, Samtykke, udgivet september 2019, hentet fra:

<https://www.datatilsynet.dk/media/6562/samtykke.pdf>

De nye GDPR-regler forklaret hentet fra:

<https://gdpr.dk/>

Domæneloven, hentet fra:

<https://danskelove.dk/dom%C3%A6neloven>

Hvad er creative commons? Hentet fra:

<https://dk.creativecommons.net/hvad-er-cc/>

Hvad er dine rettigheder? Hentet fra:

<https://www.datatilsynet.dk/generelt-om-databeskyttelse/hvad-er-dine-rettigheder>

Hvad er dine forpligtelser? Hentet fra:

<https://www.datatilsynet.dk/generelt-om-databeskyttelse/hvad-er-dine-forpligtelser>

Hvid, Kaspars, Seks råd: Sådan undgår du at stjæle fra sociale medier, udgivet 01.06.2017, hentet fra:

<https://journalisten.dk/seks-rad-sadan-undgar-du-at-stjale-fra-sociale-medier/>

Immaterielle rettigheder hentet fra:

<https://jura-guide.dk/immaterielle-rettigheder>

Immaterielret, hentet fra:

<https://www.hjulmandkaptain.dk/erhverv/immaterielret/>

Johnsen, Anders Sevel Er min ide beskyttet af ophavsretten? Udgivet 23.01.2017, hentet fra:

<https://journalistforbundet.dk/filmtvgruppen/nyhed/er-min-ide-beskyttet-af-ophavsretten>

jQuery, Hentet fra:

<https://jquery.com/>

Licensaftaler, hentet fra:

<http://www.ip-handelsportal.dk/aftaleindgaaelse/valg-af-aftale/licensaftaler.aspx>

Licensaftale - en mulighed når du ejer en immateriel rettighed, hentet fra:

<https://virksomhedsguiden.dk/erhvervsfremme/content/ydelser/licensaftale-en-mulighed-naar-du-ejer-en-immateriel-rettighed/267833cf-f586-4622-87a5-edc94433e08d/>

Lov om internetdomæner, hentet fra:

<https://www.dk-hostmaster.dk/da/lov-om-internetdomaener>

Lov nr 502 af 23/05/2018 databeskyttelsesloven hentet fra:

<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2018/502>

MIT-license, Hentet fra:

<https://tldrlegal.com/license/mit-license>

Ophavsret hentet fra:

<https://www.legaldesk.dk/artikler/ophavsret>

Ophavsret på internettet, hentet fra:

<https://kum.dk/kulturomraader/ophavsret/ophavsret-paa-internettet>

Registreret varemærker ®, hentet fra:

<https://www.rettigheder.dk/varemaerker>

Registrering af ophavsret, hentet fra:

<https://www.rettigheder.dk/copyright/registrering-af-ophavsret>

Snedker, Steven, Hvad hulen er Open Source? Udgivet: 9.11.2003, hentet fra:

<https://vertikal.dk/a203>

Schmidt, Per Håkon, Retsbeskyttelse af Edb-programmer, hentet fra:

https://jura.ku.dk/jurabog/pdf/juridiske-monografier/Schmidt_Retsbeskyttelse_af_Edb-programmer_1998.pdf

Umbraco, Open source - hvad er det? Udgivet: 30.05.2009, hentet fra:

<https://eksakte.dk/blog/open-source-hvad-er-det/>

When is consent valid? Hentet fra:

https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations/legal-grounds-processing-data/grounds-processing/when-consent-valid_en